

[354]

סֶפֶר ב

לאחר שאמרתי דבריים אלו, סבור היה שונפרטני מאותו דין;
אולם נתברר שלא הייתה כאן אלא הקדמה. שנהנו גלאוקון
הנזכר מאי בכל העניינים תמייה, לא השלים גם אען נסיגתו
של הראסימאנום, ואמר: "סוקראטס, כלום רוץ את הלי-
ראות, אליו הכנסת זאת לבניינו או רצונך להביאנו באמת לכלל
דעתה, שמכל מהבינות מוטב לו לארם شيئا צדיק... משיהה
רשע?"

“לו היה הדבר בידיו”, אמרתי, “היהתי בוחר להביאכם באמת לדעווה זו.”

"אם כן", אמר, "אין עושה את אשר ברצו נושא לעשות. שנהנה הגדנאנא לי: היה לדעתך מה יש הוא אטוב שנבחר. בו לא בשל תוצאותיו הרצויים לנו, אלא מפני שהוא מברכים עליו בשל עצמו, כגון השמחה וככל ההכנות שאין בזקן, שאין להן שם

הוּא תְּזַעֲרָא לְעַתִּיד לְבוֹא אֶלָּא שְׁמַחוֹתָן הָנֶן בְּשֻׁעַטְנִין? "לְדוֹעַתִּי", אָמַרְתִּי, "יֵשׁ כֹּה".

הביבס מה? ישנו מה-שחאה-טוב אנחנו מhabbits אומתו הן בשל עצםו הן בשל תוצאותיו, גנו הבונה וראייה ובריאות? שהרי על שכמוץ מברכים אנחנו משני הטעםם".
ובכן, אמרתינו.

וכו כי רואה אתה", אמר, "סוג שלishi של מוב שאליו שיכים
ימונו היגיינסטיקה והטיפול שחולה מקבל על עצמו, וכן
הרפואה וכל שאר עיסוקי מקצוע ? שעלהם נוכל לטען כי
מן ייש בהם טירחה, אבל הם מביאים לנו תועלות, ובשל
עצמם לא נבחר בהם, אלא בשל השכר שבעודם וכל שאר חור-
אותיהם".

בזאת", אמר, "סוקראטס, סעדינו לבר בחתגה של בנדיטו²².
"כמתה ייד", אמרתי, "תראסימאכום, לאחר שהסרת לי פנים,
וחדרת מרגונך, אף על פי כן לא היתה טעודה כבורה, באש
מתה ולא באשמהך. שהריני דומה בעיניכם כאות הארגנדים
החווטפים וטועמים מכל מנה מוגשת, עד שלא נהנו מהוגן
מקודמתה; שהנה עד שלא מצאת את העניין בו עיינו תחילת
הצדק מהו — אסתה ידי משאלת זו ופניתי לעין אם קללה
הוא הצדק וסכלות, או חכמה וסגולת טוביה; ושוב, כשהושמעה
לאחר מכון הטענה כי העול, כדי הוא יותר מהצדקה, לא
התפקיד, ונשתהית את העניין ההוא לפנות אל הלת, עד שעתה
לימודתני השיחה, שאינני יודע ולא כלום. שככל עוד איני יודע
מה הוא הצדק, הרי אתקשה לדעת אם סגולת טוביה הוא או
לאו, ואם בצליו איבנו מאושר או — מאושר".

כתב אפלטון

[357—358]

"ישנו", אמרתי, "גם סוג שלishi זה, והלא מה?"
 "באיזה סוג מוחלטי?", אמר, "אתה מונה את הצדקה?"
 "דומני", אמרתי, "ביפה שבחם: שוג בשל עצמו וגם בשל
 תוצאותיו חיב adam לחבבו, כדי לזכות באושר".

"אולם?", אמר, "רוב בני-האדם אין רואים אותה בזה אלא באוינו
 סוג, שרבה טירחונו, ושיש לעסוק בו בשל השבר שבצדו ולמען
 השם הטוב, אבל הוא ששלצמו — יש לבrhoה מפניו, שכן קשה
 הוא לאדם".
 "ידעת?", אמרתי-אני, "שכן הם רואים אותה, והרי מכבר היא
 נמצאת בזיהה-בפיהם, של תראנסימאכוס, משום שכן מיבטה, והועל
 — ונמצא מהולך-אבל אני, כנראה, אדם אני הלומד בקשיש".

"הבה, אפוא", אמר, "שמע, גם את אשר בפי, אם עוד עומד
 בדעתך, שכן, דומני, יותר- מדי, הקדים תראנסימאכוס ליכנע לך,
 כנחש הנבען ללחשים, ואילו דעתך של לא נזה עידי מוחזק
 בשני העניינים, שהנני משתוקק לשמעו, על כל אחד מהשניים
 מהו ומה כוח פועלתו של... עצמו, כשהוא מצוי בנסיבות —
 ולהגין על שלום את השבר שבצדו ואת תוצאותיהם. כן, אפוא
 עשית, אם גם לך נראה הדבר: אחד נאומו של תראנסימאכוס
 ואומר קודם-כל, מהי הצדקה לדעת הבריות ומה מוצאה;
 ושנית: טוען שככל העוסקים בה, עושים זאת שלא מרצונם,
 כבדב הכספי, עליהם ולא בעוסקים במה שהוא טוב; ושלישית:
 שהתנהגותם זו — מובנת מלאיה: שהרי תני הרשות עולמי,
 לדבריהם, הרבה על חיי הצדיק. אמן לי עצמי, סוקראטס,
 אין דבר זה נראה כלל; אלא שאוני צללו לשמעם דבריהם של
 תראנסימאכוס ורבות אחריהם, עד שאיני מוצא לי דרך להסביר
 להם; ואילו מייל שמעתי אדם מרוחיב את הדיבור על
 הצדקה, שטובה היא מהעול, כדרך שאני רוצה לשמעו: ירוץ
 אני לשמעו שבחה שייחלך לה בחינת מה שהיא לעצמה; ודומני
 שאין כמוך איש ש廟פו ואוכל לשמעו בדבר הוה. לפיכך אמור
 כוח לדבר בשבחם של חי הרשע; ומתחיך כך ארוך את הדרך

[358—359]

פוליטיאה-ב

203

ביה מבקש אני לטעום-agם מפיך גינויו של עול ושבחה של
 צדקה. ראת, אפוא, אם הצעתי רצואה לך?","
 "מאמין-במהו?", אמרתי-אני; "כלום, יש לך עניין בו? רבה אדם
 ברידעה להשמע, ולטעום דברים בשמה גדולה יותר, מאשר
 בעניין זה?","
 "יפה ויברת?", אמר. "ובכן, שמענו את הדבר. שאמרתי לדבר
 עליו תחילת: מהי הצדקה ומה מוצאתה.
 שכן נשמעת הטענה כי מטבעו של הדבר טוב לעשות עול
 ורע — לשבול עול; ואילו הרע שבביבת העול עולה בשדי-
 ערו על הטוב-שבועית השווא; וכן, שעה שבני אדם עושים
 עול זה לזה וטבלים עול זה מיד זה וטועמים גם מזה וגם מהו,
 הרי אלה שאין ביכולם להימנע מזה. ואUCHה, להם יראה
 שכדי להתנות בינהם לבתיהם, עשות ולבלתי סובל עול, והנה
 מטעם זה החלו שמים לעצם: חוקים וחווים, וקרווא לממצות
 החוק, חוקי, וצדוק, וזהו, אפוא לפני-הטענה הרוותה, מוצאת
 הצדקה והויהה: שוריה, היא, באמצע בין מה שטוב ביוור,
 דמיינו — שיעשה אדם עול בא-שיטין את הדין, ובין מה שרע
 ביוור, דמיינו — שישבולד אדם עול, ללא שיטה בידו לנוקם
 נקמתו, והצדקה, שהוא באמצע בין שניים אלו, אין מחייבים
 אותו בחינת מה שהוא טוב, אלא בחינת דבר שיש להוגג בו
 כבוד מהמת, חוסר-אגונים לעשות עול, שנגה מיל' שכחו עמו
 לעשות עול, והוא גבר אמיתי, דו-אי, לא-יתנה לעולם עם שום
 אדם: לבתיהם, עשות ולבלתי סובל עול; שאם כן, תרי משוגע
 יהא. אך לך, אפוא, סוקראטס, טבע הצדקה, וכך היא עשויה,
 ואלו הן המיסיבות שמהן נוצרה, לדברי הבריות.
 ואילו העוסקים בה, אינם עוסקים בה מרצונם, אלא מתחיך אי-
 יכולות לעשות עול; — בכך ניטיב להרגיש, אם געשה במוח
 שבתנו דבר מעין זה: ניתן לכל אחד מהשניים, לצדיק ולרשע,
 רשות לעשות כרצונו, ולאחר מכן נלך אחריהם, ונתבונן, لأن
 תכאים תשיקת לבם, שאו נתפוש את הצדיק בשעת מעשה,

בשמה זו שאיפה למרבות חלקו יפנה לאוטו המקום עצמו שאליו מעודות פני הרשע, והוא אוטו הטוב שבל' בשר רודף אחריו מטבע בדרכו; אלא שהחוק, בכוון הזרוע, מטה אותו והצדקה, עד שינהג כבוד בחק השוויה, וירושם זו שהובכתה תלבש צורה ברורה ביותר, אם יינתן בידם מעין אותו כוח של פי המספר על היה בידי אבי אבותינו של גיגנט הלווי. שהנה מספרים על זה רועה היה, שכירם של מי שהיה באוטו זמן שליטה של לוד, זעם אחת, בשעת סופת-גשם ורעש, נבקעה האדמה במקומות שרעה שם, ונבעה בה טדק. תמה למראת עיניו, וירד; ולמה ראה בין שאר נפלאות, כמורט בסיפור האגדה, גם סום עשו נחשות, חולול, ובקידותיו — אשנבים; החץ בהם נראה בירכתי הטס-גופה, שנראתה לו גדול, משיעור מידתו של אדם; הרועה לא לקח ממנה דבר, מלבד טבעת זהב שהיתה על ידה, ויצא החוצה, וכשנתנכוסה הדרעים כפיו שנגן, כדי להודיע למלך מדי חדש בחודשו על דבר העדרים, בא אן הוא והבטעת על אצבעו. ובשבתו יחד עם האחרים היה מסבב באקרים את מילואת האבן, שבטעתו, ככל-גומו, אל פישט ידו, וכיוון שכך, נעלם מעיני היושבים עמה ההלו דיברו עליו בעל מי שאינו עמהם. תמה על כך וחזר ומישע בטבעת עד שהפרק את מילואת האבן ביפוי חוץ, ומתוך כך חור נגלה בשחש בדבר, בחן את הטבעת אם אמן זאת סגולתת, ואכן יצא לו כך: בחפכו את מילואת האבן פנימה, היה נסתה, וחוזה היה נגלה. מהשכיר לדעת זאת, מיד השתדל והצליח להיות אף הוא בין השליחים הבאים אל המלך; ומשהגייע לשם, נא מלך לו שבסיטה הקטנה, במחזית הראשונה של המאה השביעית, האיזו לחקן את הטבעת במקום זה, וליחס את הטיפור לגיט עצמו ולא לאבי אבותינו; אם בחוזאת אוכסטור נתקבלה הדעה זו, ולמי שי לתרגם: "לאבי אבותינו של הלווי", כלומר — של העם הלווי, והברון ליגנס, אבל ביטוי זה קושי יש בו, ואך הנימוק שבקום אחר טOPER הופיע על גיגס, אין מכך לטובת החיקון, שיתכן כי גיגס המלך נא על שמו של "אבי אבותינו".

את אשת המלך, ויחד אותה ארבע מלך והרגו, ובכך נטלו את השלטון לידי, והונת איילו באו לעולם שתי טבעות כאלה, אחת שם אותה הצדיק על אכבעה ואת השניה — הדרשע, הרי יש לשער, ששם אדם לא יהיה עשו פלה עד כדי כך, שיימוד בצדתו ויבליך על نفسه להינור מרוכש לא לו ולבל' געת בו, הגם שהרשעות בידו קלחת בלי חשש אף מכיכר השוק כל אשר ירצה, ולהיכנס לבתים ולשכוב שם מי שירצת, ולחזור ולחוציא מבית הסוחר את כל אשר ירצה, וולשתו כל שדר דברים אלהים בבני האדם, ובמעשיהם אלה לא יהיה הצדיק נבל' במאומה מהדרשע, אלא שנייהם ישאוו, לאוთה המטרת עצמה, והלא ראייה חותכת היא בפי חטווען, ששם אדם איןנו צדיק מרצונו, אלא מתוך בפיית, ולא הצדיק הוא טובתו של הארטו שחרי כל אחד עושה עול, מקום שהוא טבור כי הדבר בידן, שכן סבור כל אדם, כי מבחינתו שלו בדאי העול הרבה יותר מהצדקה, וכל מי שմדבר לפני הגיון דברים מעין זה, ולא שאותה סבירה — אמרת שאיילו השיג אדם רשות מעין זו, ולא יהא נבון לעושה שום עול, ולא יגע ברוכש לא לו, הרי שהמרד- גישים בכך יחשבוו אומל' וסל' מאין כמותו, אלא שישבוחו איש באוני רעה, ברזרחות זה את זה מתוך אותו פחד, שמא עול יעשה להם, בך הוא, אפוא, עניין זה.

ואילו לעצם הכהרעה, על אורח חיים של הלווי שאנו דנים בחם: אם נקבילות להעומת זה את האיש הצדיק, ביטור, ואט הרשע ביטור, כי אז יוכל להכרייך לגבוי אורח חיים הכהרעה נכוונה, ואם לאו — לא נוכל, ומהי, אפוא, אותה הקבלה? הרי זאת: לא נגיד כלום, לא לדרשע מרשותו ולא לצדיק מצדקתו, אלא נתאר לנו גם את זה וגם את זה כמושלם בהליךתו שלו, וקדום-כל' יתגנָא הרשע, כמנגנון האומנים המובהקים: הרי קברנית או רופא שהגיע לשיא המומחיות מבחן בין הבלתיי אפשרי במקצועו, לבין האפשרי, ובזה — ישלה ידו, וימשכנה מן ההורא, ואם אמונם יונחל כשלוין, יהא בו כדי לתקנו; אך גם

אותו רשות — כדי שייהיה רשע של ממש — יוגש־נא אל מעשי הועל בדרכ נבונה, ובלי יודע ; שהנתקפש — יש לראות בו רשע של מה בכר, שהרי שיא הרשעות הוא : להיראות צדקה, אלא להיות צדיק. יש, אפוא, ליחס לחשע המושלים את הרשות שבתכלית השלימות, ולא לשול ממן מאומה אלא להניתן שבעמיש עול גודלים ביותר יקנה לו שם טוב ביזור בחינת צדיק, ואם אגום יזהל בשלון, יוכל לתכנן, והוא בו כדי לשדר את שומעיו בכוח דיבורו. אם יודע דבר ממשיעי העול שעשה ; וכשלון הטוען בוח חורווע, יהא בו כדי לתקנו בכוחו, כשהוא נזק לאומץ־דרוזו וחווק־גופו, ומסתייע בידידין וברכשו. כר נתאר לנו את האיש הזה, ושוב נעמייל על ידו בדברינו את הצדיק איש תם ושר אשר דברי איסיכלוס אין רצונו להיבראות טוב, אלא להיות טוב. יש, אפוא, לשול ממן את מראית העין, שכן אם יראה צדיק, יזכה לכיבודים ולמתנות מסוים שהוא נראה כך ; ולא יהיה ברור אם למן הצדיק או למן המתנות הריהו כמותו שהוא. יש, לערטלו, אפוא, מכל, חוץ מהצדקה, ולהתו במצב הפון משך קודמו, ללא שימוש עול כל־שהוא, יצא לו שם של רשע אשר אין למללה ממנה וצדתו להתבחן בכך, שלא יתרוך בשל שמו הרע ותוכאותיו, ובלי שום טמייהילך לו בדרך עד יום מותה, כשבכל ימיו יראוונו הבריות רשות, ואילו הוא — צדיק, כך ילבונא שניהם עד קצת הגבול, זה — של הצדקה, וזה — של הרשות, ואיז מפלול ההכרעה, מי מהשניים מושר יותר ? אמרתני גלאוקון יידיד, באיזו מרי מפרק אתה את אבוי ? אמרתי, גלאוקון יידיד, באיזו מרי מפרק אתה שני הגרבים, כמווק פסלים, לצורך ההכרעה בינויהם ?

בשיטים גלאוקון את הדברים האלה, היה בדעתו להשיב עליהם משחו ואילו אידמאנטוס אחיו אמר : «כלום סבור אתה, סוקראט, שדבר בunning זה דיבזרכו ? » «אל מה ? » אמרתי אני. « אמר הלא, מה שמעל לכל צורך היה להיאמר ? » «ובכן ? » אמרתי אני. « לפני הפתגם, לימיינו של גבר יעמוד [361—362] טוליטיאה ב 207

והם יאמרו שהצדיק אשר מבטו הוא ננייל, וילקה, יעוגה, ייאסר, יטומא, ובסתור של הדבר, לאחר שיעברו עליו כל התלאות שבועלם, אף ייצלב, וממילא יכיר לדעת, שאין לאדם לשאוף לכך שהוא צדיק, אלא — שיראה צדיק, ואותם דברי איסיכלוס — נוכנים יחו הרבה יותר, לכשיאמרו לגבי הרשות. שלאמיתו של הדבר — כך יטענו — hari הרשות הוא האיש שיעיסקו יש בר מן האמת ושינויו אינם מכוונים אל מראית העין, ואני רצונו להיראות, אלא להיות רשע,

כפי קרי יקוצר מפלם בראשו העמיך,

נקברבו תנוב עצה ותוליך ;

דיהיננו קודס־יכל ; יהא מושל במדינתה כיון שוראים אותו צדיק ; ועוד, ישאasha מכל בית שירצת, ישיא בנותין למני שירצת, יעשה עסקי מסחר ושותפות עם מי שימצא חן בעיני, ומכל אלה יפיק תועלתו ויבוא על שכרו, כיון שאינו מהט בעשות עול, והנה בצתתו למחירות, פרטיות וציבוריות, יתגבר על יריביו וירבה חלקו למעלה מחלקם, ומתוך כך יהיה עשיר ויגמול טובה לידידיו, וויק לאוביינו, ויקביב, קרבנותו, לאלים וירים להם תרומות ביד רחבה, ובפאר גדור, והרבה יותר מהצדיק ייטיב לשרת את האלים, ואותם האנשים שרצו נ לשרתם,עה שהדעת גותנת שיהיא אף חביב על האלים. הרבה יותר מהצדיק, וכך טענים הם, סוקראט, גם מצד האלים גם בני האדים נכונו לו לרשות חיים טובים יותר משל צדיק ».

בשיטים גלאוקון את הדברים האלה, היה בדעתו להשיב עליהם משחו ואילו אידמאנטוס אחיו אמר : «כלום סבור אתה, סוקראט, טס, שדבר בענין זה דיבזרכו ? » «אל מה ? » אמרתי אני. « אמר הלא, מה שמעל לכל צורך היה להיאמר ? » «ובכן ? » אמרתי אני. « לפני הפתגם, לימיינו של גבר יעמוד

[362—363] כתבי אפלטון

אהאי), וגם אתה, אם הלה חסר משאו, בוא וסיע בידך. אולם גם דבריו של זה כבר יש בהם כדי להפליני ארצתה בהtagוש שווה, ולשלול מני כי יכולת לבוא לעורת האדקה". והלה אמר: «בזה איןך אומר לא כלום, אך הקשׁבָּנוֹ למה שבפי, שכן חוויכים אנחנו לפrett אף אותם הדיבורים שבנויג'ו למת שהשמע הלה משבחים את האדקה ומוננים את העויל, מען יוסיף ומצוחים אבות לבנייהם, וכן כל הדואג לממי שהוא, שהנאת אומרים ומוציאים אבות לבנייהם, וכך כל הדואג את האדקה שצרך אדם להיות צדיק, ואגב כך איןם משבחים את האדקה לעצמה, אלא את המוניטין הוציאים לאדם בגינה, כדי שהשומע בקולם יקנה לו שם של צדיק, ובכך השם הזה יזכה למשורות ונישואים וכל שאר הדברים שמנה גלאוקון, שהן חלקו של מי שייצאו מוניטין בשל צדקהו, אף יתר על כן מרחיבים הללו את הדבר על אותו המוניטין, שכן מעליים הם גם את היבודים שמידי האלים, ויש בפיהם למנות טובות עד אין מסוף, שאלים מעניקים אותן, לדבריהם, לחסידים. כך מדבר גם היסיאודוס התחם גם חומרו: אלה אומרי שלצדיקים נות נזים האלים בראש האלונים — בלוטים, ובאמצעיהם — דבוריים; וכבשיהם כבדות-הצמר, אומר הוא, בורעות מעומס גיזיתו, ועוז טבאות מדורות ביציא בזה, ודברים מעין אלה אומר גם השני, שכן מדבר הוא על תחילה שהיא כשל

מלך אציל וחסיד שידן מומכת בצדך:
מן אדמונו הפשחרת פצמיח חטה ושערה לן,
אלונתו בקדמו מפרי, אף לא תעמדו
צאן עדריו מהמלך, גדיים בלבב נישים.

ואילו מוסיאוס ובנו⁴ מבטחים לאזדים את ברכת האלים את היסיאודוס, מעלים וימים, חרונו 233 וכו',⁵ והוא אמר: «המירות, אודיסיאה 19, 109 וכו'»,⁶ והוא אמר: «המירות, אודיסיאה 19, 109 וכו'»,⁷ והוא אמר: «הו איזומופטס,

[363—364]

טוליטיאה ב'

209

בזכבים רעננים יותר. שכן הם מביאים אותו בתיאורם עד שאל תחתית, שם הם מושיכים אותם במסיבת ווערכיהם להם משחה-חסידים, גותנים ורים בראשיהם ומניחים להם שיש־תכרו לעולם ועד, בהיותם סבורים: שאין לסוגלה הטובה שכר וגאה יותר משכרון נצחי. ואחרים אף מוחחים ומאריכים יתר על כן את מתן השכר מידי האלים. שכן טענים הם, כי החסיד שומר שבוטחו ישאיר אחריו זרע ובנירבנים, והנה בדברים אלה ובশכחותם משבחים הם את העדקה. ואילו את החטאיהם והרשעים הם מצונעים בטור רеш: שבשול, וכופים אותו שישאו מים בכבריה, ועוד בධילותם הם מביאים עליהם שם רע, ואחרם הייסורים שמנה גלאוקון בצדיקים הנראים כרשעים, אותם הם תולמים ברשעים, ואחרים — אין בפיהם לומר. וזה, אפוא, השבח והגנאי התנארדים בכל אחד מהניסיונות.

ומלבד זה, סוקראט, עיינְיא גם בסוג אחר של דברים על האדקה והעויל, שימושיים אותו סחם בני אדם אף מושוררים. כי ככלות פה אחד הוריהם על הפזמון, שאמנם דבר נאה הוא ישובי-הדת והצדקה, אבל קשה ומטריח, ואילו פריצות ועול הם דבר נעים שנגנה על נקלת, ואינם מגונים אלא לפני דעת הבעליות לפיפי חזין הנרגג בעולם. וכן הם אומרים שימושי היעול הם על פי הרוב כדאים יותר מעשי הצדקה, ועל נקלת הם נכונים לקרו מאושרים לבני-בליעם עשירים ויש בידם כוח אחר, ולכבדם מטעם החיבור ובוחיהם הפרטיטים, — ולולול בהלו שם חורי אנים וענינים. הגם שיודו כי טובים חללו מהחרירים. וויתר: מכל זה מתהיהם הדברים הנארדים על אלים וסוגלה טוביה, דהינו — שגם אלים קצבו לרבים מהטוביים — פורעניות וחימ רעים, ולדעums — היפוכה של מנה וו. והנה כוהנים-אביונים ומגיד-יעידות חזרים על פתחי העשרים ומשדרים אותם להאמין, שאלים העניקו להם כוח לבר אגב תונוגות ושמחות-חג בקרבתות בלחשים על כל חטא שטמא אדם עצמו או שטמאו אבות אבותיו; ואם ירצה לתביא

כתבי אסלאטן

[364—365]

תקלה על אויב מאובייה, יוכל בהוצאות קטנות להזיק לצדיק ורשע כאחד, כיוון שבকסמים ובכישופים — כך הם טענים — מכניםיהם הם לב האלים, שיטיעו בידם אף הם מביאים משוררים, שייעדו על כל הדברים האלה, ואשר קלתו של הרע, מבאים הם את החזרוים: עלי נקלת נון להשיג א-ת-הָרָע, ובשפע; נוח מדרך אליו, מושבך — מאד מקורך לך. **אף סגלה מטוֹב — אלים נְתַנוּ לִפְנֵי**

ויעת-אפיים, וכברת-ידך שהיא ארכאה, טרישה ותוליה, ואשר לפיו האלים על ידי ביאם, הם מעידים את הומירום, כיון שגם הוא אמר⁸: **הָרִי אֶת אֲלִים יְצַרְתָּי**

בונחים ובשנים, גנדי עניה ובספק
מעברים א-ת-הָרָן הָאֱלִים אֲנָשִׁים פִ-י-שְׁלָכָה
תְּחֻנָּם לְקַיִם, עת נמצא באדם חלא-ופשע.

אף הם מביאים המון רב של ספרי מוסיאוס ואורפeos, שהם לדבריham — צאנציאון של סלינייה והמוסות, ואשר לפיהם מקוריים בים הם קרבנות, ומשדים לא פרטם בלבד, אלא גם מדיניות שיאמינו כי מכוחם של זבחים ותענוגות-עשוע ניתן להשיג מחליה על מעשי-על וטיהור מהטהר, הן לאנשים החיים עדיין, הן לשכבר מתו, ואותם טיהורי המתים נקראים בפיהם, קדרות, והן גואלות אוננו-מהיסורים דשם, וממי שאיננו זוכה ובאים אלו — הריחו צפיו לנוראות. **וְכָל הָדָבָרִים הָאֱלָהָה**, אמר, סוקראטס יקורי, על אודוט סגולה טובת וקללה, והכבד שבני אדם ואלים גוהגים בהם, דברים

[365]

טוליטהה ב

211

הנאמרים בנוסח זה השם והערב — כיצד וחיבם אנחנו להען ריך פועלם על גשותם, העזירם, השומעתם, אותם? אוחם העזירים שם בעלי, בשירון טוב, ומסוגלם לרחף, כאלו בעופת, על כל אשר ייאמר, ולהסתיק מזה את המסקנה, מה צירך להיות טיבו של אדם, ומה דרך יילך בה, כדי שייטב לו ככל האפשר בעברו כאחורה חיינו? הרי הדעת, נזנות, שצעיר הנה ידבר בלבבו כאחומר דברי פינדאראס: האומנם בצדקה עלה למורים חומת קרת, או בנכילים עקלקים, שאלבשים כשרין עוז כל ימי חי? שכן כל מה שמוכחה לי, לכשהיה צדיק, אך לאairaeh כה, — בוה אין שום חטא, לפי דבריהם, אלא עם כל ויסורים גולויים לעין, וכיון שהחכמים מבאים לי כי השם מכנייע תחתיו אף את האמת⁹, ובו תלוי האוושר, הרי שעלי לפנות רוביכם בכלי אל הלה, ועלי לצייר סביבי חמוצה מאהוז עיניים של סגולה טובה, כאיצטבא שלפני שער-הבית והידור של חזית, אבל מאוחר אמשוך את שועלו הפיקוח וההפקך של ארכילובוס¹⁰ החכם מאין כמותו, אולם, יטעו התועג, לא קל להיות נבל, ולבלתי היתפש בכך לעולם. גם שום דבר אחר, נענה לה, לא יושג בנקל, אם מהגדולים הוו. ואף על פי כן, כדי להגיע לאושר, علينا לлечת בדרך זו, בעיקבות הדיבורים הללו, ולבל ניתחפש בקהלתנו, נכונן לנו אגוזות-סתלים וברידי תות-דריעים, והרי מצוים גם מורים ליכילת הפתוחה, המעניקים לאדם את היכולת לדבר לפני אסיפות-עם ולפניהם בתיידיד, וכך Lehādānā, בפתוחו ולעתים בכוח הרוע, נמנע מלחות את הדינה, כשנרכה חלכנו, — אלים האלים — לפניהם אין נסתה, אף אין להכירם בכוח הרוע. — הרי אם אים בנמצא, או אין שמיים לב לעניביג האדם, لماذا זה נרגא שמא ישיגו בנו? ואולם אם קיימים הם ושמיים לנו לב, — הרי לא ידענו ולא שמענו על אודותם אלא מתחוד הדינים הנוגדים במדינות, וברינו של סימונידס איש קאוס, המשורר הלירי הגדול, **המשורר הלירי שאגלו ממש השועל לעתים כסמל הערמות**,

⁸ אליאס 9, חרוז 497 וכו'.

⁹ אליאס 9,

¹⁰ היסיאודוס, פלילי וימי, חרוז 287 וכו'.

בדבריהם המספרים. תולדותיהם, וודוקא הילו אומרים שאפשר להטוט את רוח האלים ולשדלים בגדיר-עונה ובתרומות; והאר-מונה בהילו צריך שתהייה או בשני הדרבים אחד, או אף לא באחד מהשניים. ואם אמנים לאיים הם לא מונן, הרי שיש לעשות עלול ולהקрай קרבנות לאחר מכן. שאם נהיה צדיקים, לא נזכה אלא לכך, שנחית פטרורים מעונש האלים, אבל את רוחם העול נקפת. אולם אם רשיים נהיה, גם גרוות רוחים אלה, וגם נצא ללא עונש, שכן נשדל את האלים בתהוניות שנשוף לפניהם על חטאינו ופשעינו. — אולם בשאל נתן את הדין על החטאיהם שחתנו כאן, אם אנו עצמנו ואם בני-בנינו? — לא כי, דויד' יאמר הצעיר העושה חשבונו, הריגם הקדשות והאלים הגוא-לים — כוחם גדול, כאשר למדונו החשובות שבמדינות ואותם בני-ישראל, שהיו למשוררים ולנבאים. והמודיעים לנו שכ' הוא.

ואם כן, מה היגיון-דברים נותר לנו? עוד, שלפיו נבחר בצדקה, ולא בעזול הגדול בזotor, שאם נוצרך לו חן מועיך של הליות, נצלח בחינוי ובמוותנו לפני אלוהים ואדם רצוץ לבנו לפיה מה ששוויר בפיהם של בני ההמון ובני עלייה אחד? ולאחר כל הדברים שהמשענו, סקראטם, כיצד יתכן שאדם יהיה נכוון לכבד את הצדקה, אם מוכשר הוא לפחות כל פעולה, מכוח נשמתו או מכוח כספו או גופו או יהוס-משפחה, ולא יהיה צוחק בשמעו שבתחות? שהרי גם מי שיש בידו לבדוק את אשר ארמננו, והכי לי צורכו שאין טוב מצדקה, — הריחו סולח לרשותם בלבד של ואינו כועס עליהם, שיודיעו הוא כי אין אדם מתפקיד מלעשות עול אלא אם כן הוא מօס בכל מכוחו של טבע אלוהי-שניות בה או מכוח ידיעה שקנה לעצמו; שום אדם אחר איןנו צדיק מרצונו, אלא שמאמת הוסר גבריות או מפאת זיקנה אי איין חולשה אחרת מגנה הוא את העול, מאחר שהוא שאינו מסוגל לעשותו, וכלך יש דאייה בדורות: הרי הראשון בין הילו שהיכלות באיה לידיו אף יתא הריאש לעשות עול כל אשר יכול, ואשם בכל

[365—366]

כתבו אפלטון

[366—367]

טוליפיאה ב

213.

זה רק אותו הדבר, שמננו באה גם להלה וגם לי הדחיפה לדבר אליך, סקראטם, לאמר: איש המופלא, מבין כולכם הטוענים להיות מ tally-צדקה, החל מאותם גיבורי הקודם שנשתמרו דבר-ריהם וכלה בבני דורנו, — אף אחד מבין כולכם לא גינה מעולם את העול, ולא הילל את הצדקה, אלא מבחינת המוניטין והביבו-דים המתנות הנבעים מהם; ואילו מה פועל כל אחד מהשנים בכחו שלו, בשושא שרוי בנשמה בעילו-ונעלם מעוני אלהים ואדם — דבר זה לא תיאר איש מעולם, לא בשירה ולא במלים פשוטות, להראות שאחד — הריחו הגדולה שככל הרעות אשר הנשמה נושא בקרבתו, והצדקה — הגדולה שבtbody. שאילו כך היו דברי כולכם נאמרים מלכתחילה, ואילו היו הימים מכנים אותה בלבנו החל מנערינו, כי אז לא היינו שומרים איש על רעהו לביל עשה עוזל, אלא כל אחד היה שומר על עצמו מכל משמר, מוחץ פחד שמא בעשותו עוזל, ישכון יחד עם הגדולה שברוחו?

דברים אלה סקראטם, ואילו אף מדברים מלאל-יובל' תראטיס' מאcosystem ואחרים להשמי בדבר הצדקה וועל, ולהפוך, כמדומני, את תוכנת שניהם בדרך בזות, ואילו אני — הרי איננו צריך להעלים ממך דבר — דיברתי בהגדשה ככל אשר ייכלתי, מהשוקתי לשמעו מפיק היפכם של הדברים. ואילו, אפוא, חטאפק בך שתוכליך לנו יתרון הצדקה על העול, אלא הראה כיצד פועל כל אחד מהשנים שעלהצמו על האדם המוחיק בוג עד שאחד מהם — דבר רע הוא, והשני — דבר טוב: ואילו את המוניטין סלק-נא הצדקה, כפי שדרש גלאוקון, שאם לא תסלק مكان ומכאן את המוניטין שיש בהם אמת, ותתן להם את המזו-יפם, נאמר אגנונו שאינן משבח את הצדקה, אלא את שם-הצדקה, ואין מגנה את העול, אלא את שם-העול, ואתה מעורר את האדם שהוא רשות, ללא שתיזורע רשותה, ומסכים עם תראטיס' מאפט, שהצדקה הוא טובתו של מי שהוא, דהיינו — חור-עלתו של מי שחוק יותר, ואילו העול — תועלתו ויתרונו של

בעליהם וונקו של מי שחלש ממנה. אך כיוון שההסכם, כי צדקה היא מהגדולה שבאותן הנסיבות, אשר אמנים מונדראי לknuthו גם בשל התוצאותיה, אך הרבה יותר — בשל עצמו, כמו ראייה, שמיעה, תבונה ובודאי — בראיות, וכגון כל שאר הנסיבות שנכונו בוכות טבען שלחן, ולא בוכות המוניין שיצאו לה, — כיוון שכך, שבchein תועלתו זו שצדקה, שהיא כשלעצמה מביא כתה על בעליה, ופרש נזק זה, שבעול, ואילו, את מני השבר והמנוגין הנת לאחרים, שיש בהם, שהנה מפני שכך משבחים את הצדקה ומגנים את העול, אהיה נכון לקל דברי ריהם, כשיהללו יגידו את המוניין שיצאו להללו, ואת מיין השבר אשר עם, ואולם לא מפיך, אלא אם כן תוצאה עלי שאקבלם; שהרי אתה — כל ימי חייך הלכת ועינית בענין זה בלבד. אל-נא אפוא, תסתפק בכך, שתובית לנו יתרון הצדקה על העול, אלא הראה גם את הפעולה שככל אחד מהמשנים כשי לעצמו פועל על האדם המהוויק בו, עד שאחד מהם — דבר טוב והוא והשני — דבר רע, בין נסתרים ובין גלויים לפני אלהים ואדם".

וירע-אילים לאיש קחיל, בינוי של אַרְקָטוֹן;

מלים אלה, יידי, נראה לי מואוד, שאנו ארע ליטם דבריהם אלהי, אם לא נתפתנים להאמני שהעוול עללה על הצדקה, אין על פי שatoms כל כך מסוגלים לצד בוכות דעה זו. אך דומני שאם נלא מעתם לא נתפתנים, ואני מסתמך בכך על שאר אופני תורתך,

“... יש לך כי גלאוקון ואדימאנטוס היו אחיו של אפלטון, ואוריסטון —

גותכם, מאוחר שלפי דבריכם בלבד לא הייתי מאמין לכם שכך הוא, ואילו מל שני מאמין יותר. וכן גדלה מוכחות מהזיה אעשה. שחרי איינו ראה, לצד, אורל לבוא לעוזה; אף דומני שאיננו מסוגל לכך, וראה היה שלא קיבלחם ממנה את הדבר רים שאמרתי אל תראשימאנס, בהם קיוחית להוכיח יתרון הצדקה על העול, ומайдך גיסא איינו רואה כיצד אוכל ולא אבוא לעוזה, שכן חושני שמא יהא זה מונחתטא, כי אם עלי בועלות רעות שלעלילים על הצדקה, ואומר נאש ולא אבוא לעוזה, כל עוד רוח באפי והגהה בפי, הטוב מכל יהיה, אפוא, שאביה לה אותה עוזה שיש בידך להביעאה".

והנה גלאוקון והאחים ביקשו שאעוזר בכל דרך, שהוא ולא איחד מלדבר על הבעיטה אלא אזע בעקבות השניות, לחזור בשינויים מה הם, ומה לאמיתו של הדבר החועל אשר עמהם אמרתי, אפוא, לפי מה שקרה לי: "הבעיטה, שאנו ניגשים אליה איינה עניין של מה בבר, אלא כמדומני, דרוש לה אוט שראיתו זהה, ומماחר שאין הדבר לפי יכולנה, סבורני", אמרתי, "שע' לנו לנזה בחקירתו. אנשים שראיתם אינה טובה, יותר, וגצטו לקרוא מරחק רב אוטיות קטנות; והנה אחד מהם שם לב לך, שאotton האותיות עצמן מכוויות גם במקומות אחרים, שם חן נדלות יותר, וכותבות על גביו לוח גדול יותר: הרוי דומני שאות תהיה להם מציאה של מול טוב, כשהתחליה, יוכלו לקרוא את הליה, ולאחר מכך יתבוננו בקטנות יותר, אם הן אותן האותיות כמו אלו".

גלאוקון, אמר אדימאנטוס. "אבל מה הצד השווה לשיטה זו, טראטם. אתה מוצא בחקרת הצד?"

אגיד לך", אמרתי, "צדקה, אומרים אנחנו מזויה באדם אחד, מזויה גם במדיבה שלמה?"

גלאוקון אמר לה. "

כי אין מדינה דבר גדול יותר מאשר אדם אחד?" אמרו,

גדול יותר", אמרו.

כתבו אפלטון [368—369]
 יייחכו, אפוא, שבמידה מרובה יותר, מימצא צדקה בדבר הadol
 יותר, ומה קלה יותר למיטסתו, ובכן, אם רוצחים אתם בכח,
 נבקש אותה קודם במדינה, לעמוד על טיבתך, ולאחר מכן נזין
 בה גם בכל פרט ופרט, ונמצא בגורלה הקטנה את דמיונו של מה
 שגדל יותר, אמר הילן, והוא אמרתך, לא נראת גם את צדקה רשותה
 "דומני", אמרה טעם אתה אומר? אמרתך, אני, נתקבון בשיחנו כלום
 "ואם במדינה מטהותית?", אמרתך, אני, נתקבון מטהותת הטהותן?
 לא נראת גם את צדקה רשותה הטהותן?
 "אולוי", אמר הילן,
 "ונכל לקות שאגב כך נראת את מוקשנו ב佗ותה יתירה?"
 "יתירה בהרבה", אמר הילן, והוא אמרתך, לא פועטה? ובכן,
 וכי מני יגמר הוא עמו, שנשナル לכת בדור זו עד סופה?
 שיאת היא, מודמוני, מלאכה לא פועטה! ובכן, שקלינו בדבריו
 "כבר שכננו בו", אמר אדי מאנטז, "אל תשנה מהצעתך".
 "מדינה — מטהותית?", אמרתך, אני, "כמה מהלי, או שמא רואה
 מאתנו אינו דין לעצמי, והוא זוקך לרבים זולתו, או שמא רואה
 אתהראש יושבה-של-מדינה שאינה זו?"
 "אין שם ראשית אהרתך", אמר הילן.
 "אחד", אפוא, מסתייע בחברות, זה לזכור זה זבוח להו, וכך
 בשל ריבוי הצרכיהם, הרי הם מכנים שותפים ועוזרים דברים
 ליישוב אחד, ולישוב זה שכזוותא קראנו בשם, מדינה? לא כן?
 "בodoreי".
 "הבה, אפוא, אמרתך, נבנה-נא בשיחנו מדינה מראשתה
 והרי יבנה אותה, כפי שנסתבר, הזכר שלנו".
 "כמובן",
 "ולא הראשון והגדי שבעדרים הוא התקנות המזון, כדי להיות
 "בלי ספק".
 "והשני במעלה — התקנות של דירה, והשלישי — של לבוש
 ובויצה להו".

[369—370] סוטיטהה ב' [217]
 "ברור", אמר הילן, והוא אמרתך, וזה מושג, וזה מושג, וזה מושג
 "בך הוא", אמרתך, אני, "ביציך היה בה מדינה כדי לחתין מסטר
 והבן", והוא אמרתך, אני, "השאלה היא מה שאלתך, מה שאלתך
 זה של צרכים? הרי אחד יהיה איך, שני — בגין, ושלישי —
 אורג? או שמא נסיף עליהם גם סנדלה, או מי שהוא אהוב
 מהעוסקים בארכבי הגוף?"
 "בodoreי", אמר הילן, והוא אמרתך, אני, והוא אמרתך, אני, והוא אמרתך, אני
 "אם כן, חיה המדינה שאין בה אלא מה שהכרתני ביתה, בת
 ארבעה או חמישה אנשים?"
 "ברור", אמר הילן, והוא אמרתך, אני, והוא אמרתך, אני, והוא אמרתך, אני
 "וכי מה? האם וויב כל אחד מהם לעשות את מעשה ידיו משורי
 תפ' לכלול, והאיכר, למשל, שהוא אחד, יספק מזון לארכעתם
 יקציב ומן ועמל פיי ארבעה להנחת מזון ויחלק לאחרים; או
 יתעלם מהם, יפיק את החלק הריבעי של המזון בחלוקת הריביעי
 של הזמן, ויקציב שלושת הרביעים הנוגעים אחד לחתינת
 ביתה אחד — לחתינת לבשו, ואחד — לשל גלilio, ובלא
 שיטרה לחלק לאחרים, יעשה את שלו בידי עצמו?"
 ואדי מאנטז אמר: "הרי הדרך תהיה סוקראטס, קלה יותר
 מזו".
 "חי, יוס", אמרתך, אני, "אין בך כל פלא, שהנה בשעה שדרין
 ברת עליה גם על דעתך, ראייתך, לאין-איין איש מתנו דומה
 לתברור מבטן ומילידה זמין גמור, אלא נבדל הוא ממנה בטבעו,
 וכל אחד מוכשר למעשה אחריו. וכי אין זה גראה לך?"
 "בodoreי".
 "וכי מה? כיצד יהיה מעשי של אדם יפים יותר? כשהוא,
 האחד, יטסק במלאות מרבות, או באחת, בשם שהוא עצמו
 אחד?"
 "כשאחד", אמר הילן, "יוסוק באחת".
 לחתנה גם זה ברור, כמובן לי, שאם יחמייך אדם שעת כשר
 של מעשה מעשינו, יאביד אותו מעשה".
 "ברור".
 "ברור", אמר הילן, והוא אמרתך, אני, והוא אמרתך, אני, והוא אמרתך, אני

[370-371]

[פולטיליה ב]

צרכיהם של אוותם: האנשים שמהם רוצים בני המדינה להביא את הדרושים להם, אף יושב הביתה בידיהם ריקות; לא כן?"
 "כן נראה לי".
 "עליהם, אפוא, לדאוג לך, שתוצרת מולדתם תסתפיק לא עצםם בלבד, אלא חספיך, בטיבה ובכמאותה, גם לחללו שלחו זרתם הם זוקים".
 "לך עליהם לדאגן".
 "מידיגתנו זוקה, אפוא, במספר גדול יותר של איכרים וישראל בעלי מלאכה".
 "למספר גדול יותר".
 "וכן לאנשי-שרות אחרים שניכנסו אליה, יוציאו מותכה כל דבר ודבר. והללו — סוחרים הם. לא כן?".
 "כן".
 "ובכן, גם בסוחרים יהיה לנו צורך".
 "בבודאי".
 "ואם המשחר יעשה בדרך הים, עוד יהיה צורך ברבים אחרים הבקאים במלאת הים".
 "כן, ברובים".
 "וכי מה? במדינה גופה — כיצד יתנו זה להה חלק בימה שיזוציא כל אחד מתחת ידו? הרי הוא הדבר שלשלמו אף עשינו שותפות וייסדנו מדינה".
 "הרוי ברורו", אמר הלה, "שבדרכ מקח וממכר".
 "ובכן, יהיה לנו מtower כך גם שוק, ומטבע כסימן להחליפין".
 "בבודאי".
 "ואם יביא האיכה, או אומן אחר, כל תוצרת מתוצרתנו אל השוק, ולא יכון לשעת בואם של הללו המבקשים להחליף תוצרתם בתוצרתנו, הרי יתבטל ממלאתנו בשתו בשוק?".
 "ודאי", אמר הלה, "אלא ישותם בני אדים חרואים זאת, דמשימים עצם לאותו שירות; ואלה הם: במדינות שסדרהנו נוכנים, רובם בכולם חולשי הנוף, שלא יצלחו לשום פועל אחר. שתללו

מזה יאפו מאפה ומחללו יגבלו רקיים, יערבו על גבי קנה כתיבי אפלטון [371—372]
צריכים להמתין בשוק, ולחתת כסף בעוד סחרורה, לאותם המבקרים למכור דבריהם, ושוב לתוך סחרה בכספי, למי שמקש לognito דבריהם".
והנה צורך זה, אמרתי אני, "יעזר במדינה את סוג החגיגות זוניות או שמא לא נקרא להם חנונות לאלה הקובעים מושבעים בשוק לשם שירות זה של מלח וממכה, ולאותם שנודדים במדינהנות נאות נקרא סוחרים?"
ובודאי. "הנני מאמין, כי אם יתאפשר, יתאפשר לנו לשלוח משלוחם מהרי עיר ישובן, כמו דומני, אנשי שרת אחרים, שמצד שללם אין דראים ביותר שנחלה בהם לשוטפיםalam גוףם חזק למדים לכל מיini עמל, ולהלן שדרכם למוכר את כוחם לשימוש ומכנים את מהירות-ישראל בשם שבר, נקרה, כמו דומני, שכירם לאן?"
ובודאי.
מסתה בראה לי. "וכי עתה, אדימאנטוס, כבר גילה המדינה עד כדי כך, שאין היא חסра כלום?"
ואולי. "הנני מאמין, כי אם יתאפשר, יתאפשר לנו לאוילו אל קרביה?"
שהתבוננו בהם, נכנסו הללו אל קרביה?
אני, אמר, "אני מכחין בהם, סוקראטס, אלא אם כן יימצא בעצם הדקות זו של איש לרעורה".
ואולי, אמרתי אני, "יפים דבריך, ועלינו לעיין בכך, ולא לומר נושא. — וקודם כל געיניא באורה החלים בו, מלבד שיכינו להם האדם שכך נצטידו וכמהו? שיעסקו בו, פירוב, ובקיים יעכלו על מון וין ובגדים ונעלים? ויבנו להם בתים, ובקיים יעכלו על צרכם, ולהונתם יכינו להם גרים ממשוערה וكم מהחיטה; מזה יאפו מאפה ומחללו יגבלו רקיים, יערבו על גבי קנה

טוליטיאה ב [372—373]
סוף או עליים נקיים מוצאות שתחיינה אצילות בפשתותן וכיכרי לחם, ישבו על גבי מציעים מרופדים טכסות והדרם, וכן יسعدה המה וילדיהם, זרים בראשיהם ובפיהם מזומנים לאלים, והם נזקים זה לית בגעים, אך אינם מולדדים ילדים מלعلا מכך רכישם, וגוחרים מעוני וממלחמה".
וילאוקון נכס לדרי ואמר: "בלי תבשילין, לנראת מאכילת אתה את חברים בארכחות?"
אמת דיברת, אמרתי אני, "שחתתי שיתו להם גם תבשילין, מליח ויתים וגבינתם, ממובן, וגם בלבושים וכרוב יבשלהם, כהוג בכפרים, וקינותם סעודתם נתן להם האנים, אפונים ופודים, וגרגורי-הדים ובלוטים ייקלו על האש, ואגב כך ישתו יין במידה מהונגה, כך יחו כל ימי חייהם בשלום, וMASTER שיתו בריאים ויגיעו לשיבת טוביה, ובמথם ימסרו אף ליזיאן חלה-צחם חיים שכיר טיבם".
והלה אמר: "ואילו הקמת מדינה של חוריים, סוקראטס, כיצד הייתה מלייטם אם לא כך?"
אל-ביצה, שאלתי, "גלאוקון?"
כפי מהוגו, אמר, "על גבי מיטות, דומני, ישכבו בני אדם, שלא היו חולאים, ועל שולחות יסעדו, ותבשיליהם וקינותם שעודתם יהיה כשל בני דורנו".
ונחא, אמרתי, "אני מבין. איןנו מעיניים, לנראת, בהתיו והותה של מדינה טהה, אלא של מדינה מעוננת. ויתכן שאין בכך רע, שאט אם נערין בכואת, אולי נוכל להכיר, כיצד נולדים במדייניות צדקה עוזר. אמן נראה לי שהמדינה האמיתית היא זו שתיארנו, והיא כביכול מדינה בריאה, אך אם רצונם בכך, נתבונן גם במדינה תפוחה; אין שם מניעת, שהרי ישנים כי אדם שלא יסתפקו באתות הדברים, ולא באומו אורח-חיטים, אלא נוסף על כך יתו להם גם מיטות ושולחות ושרף-חיצים ואבשילים ותמרוקים וסמנינים זונות ועוגות, וכל זה — בימי ים מרוביים, וגם בשאר צרכיהם שמגינו לא נסתפק, עוד במתה

„כך”, אמר. „ואיננו קבועים עדיין כלל בכלל”, אמרתי אני, „אם דבר רע הוא פועל וה שפועלת המלחמה, או דבר טוב, אלא רק זאת: שמצאננו את ראשית המלחמה באותם הדברים המימות ביותר רעות על המדינות, זו מבחינת הפרטים תן מבחינת העיבור, שעיה שבאות עלייה רעות”. טוליטניה ב' 373

„ובכן, יידי!”, עוד יש להגדיל את המדינה ולא בעניין פעוט, אלא בחיל-צבא שלם, שיוצא להגן על כל אותו רכוש ועל כל האונשים שמנינו והעתה, וילחם בתקופים”. טוליטניה ב' 374
 „וכי מה?!” אמר הלה, „הם עצם — לא יהא אלא ידם?!”
 „לא!”, אמרתי אני, „אם אתה וככלנו צדקה בחתכנותו, שעיה שיצרנו את המדינה: הרי הסכמנו, אם נזכיר אתה, שאחד — אי אפשר לו שיעסוק כשורה באומנות בעיגוד?!”
 „בדביך כן הוא!”, אמר. טוליטניה ב' 374
 „וכי מה?!” אמרתי אני: „תחרות מלחמה אינה אומנות בעיגוד?!”
 „כן וכן!”, אמר.

„וכי יש לדאוג יותר לאומנות היוצרת נעלימים מלאו של מלך חמה?!” טוליטניה ב' 374
 „ולא ולא!”. טוליטניה ב' 374
 „וורוי חיבנו את הסנדרל שלא ינסה להיות גם איכר או אורג או בנאי, אלא סנדרל בלבד, למען נצליח במלاكت הסנדירות, וכן נתנו לכל ואחרים עניין אחד בלבד, שלו מושכר כל אחד והוא יעסוק כל ימי חייו, ויחפנה משאר עיסוקים, לבלי ייחמץ שעות הכהשר, ויעשה מלاكتו כshoreה. וזאת לענייני המלחמה — כלום לא חשוב הוא מכל שהלו ייעשו בהזג? או שהוא קל הוא עניין וה עד שגם איכר וסנדרל וכל בעל מלاكتה אחר יהיה איש מלחה, בעוד שמוסרים אדים לא יהיה שחקן. ראוי לשמו במשמעות הפסיפסים ולא קויביסטוסים. אלא אם כן יעסוק בזה נימוי נערויין, ולא כלל אחר יד? ואילו אם יתפוז בידו מגן, או kali אחר מבלי

שהכרחי, ביותר: בתים, בגדים ונעלמים; ועלינו לערור אף מעשה ציר, וריקמה ולרכוש, זהב ושנהב. וכל, כיווץ, באלה לא כן?!” טוליטניה ב' 374
 „כן!”, אמר. טוליטניה ב' 374
 „אם כן, שוב עליינו להנדייל את המדינה. שמו לא די, עוד בבריאת ההיא וכבר יש למלאותה המונע עם רבי, ששוב אנו במצבם למצוא במדינות לצורך הכרחי, כמו למשל כל העוסקים בצד ובוחיקוי, שרבים מהם — פניהם לצורות וצבעים, ורבים — לחיקוי מוסיקאלי, כלומר — משוררים ומשמיהם הראפטודים, השחקנים, הרקדנים זקובלים התיאטרון, וכן בעלי מלאכה לכל מיניהם חפצים, ובראש ואשנה — לקשוטי נשים. אף למשרתים נהיה זקנים, מילוקות, אומנות, אמות. סבור, שהיה לנו צורך בפדגוגים, מימייקות, זקנים, ספרים, לרועי חזיריים ולימוטחים? ועוד לא היה לנו במדינתנו הקדומה, שכן לא היה שהתעסקות זו נוצרה בה, אך בזו — נוצרך גם לך. וגם שאר בהמות רבות נוצרך לפטם, אם יהיה מי שואכל אותן? לא כן?!” טוליטניה ב' 374
 „כמובן!”. טוליטניה ב' 374
 „אם כן, אף לרופאים נהיה זקנים הרבה יותר, בשנויותך ולא במקודם?!” טוליטניה ב' 374

„הרבה יותר!”. טוליטניה ב' 374
 „וגם האזרץ, שאו היה בית כדי לוון את אנשי המדינה, תקתו עבשו, ולא יהיה בה עוד דיזוצים; או כיצד נאמר?”, טוליטניה ב' 374
 „כך!”, אמר הלה. טוליטניה ב' 374
 „נוצרך, אפוא, ליטול חלק הארץ שנינו, למען תהא לנו אדמה. די הנורך למרעת ולחיש, ואף הלו יctrbrovo ליטול משלנו, אם גם הם יעברו את גבול ההכרחי, וישאפו לדוכש עד בלידי?!” טוליטניה ב' 374
 „הכרח גמור!”, אמר, „סקראטס!”, טוליטניה ב' 374
 „גילוחם, אפוא, לאחר מכן מכון, גלאוקון? או כיצד?!” טוליטניה ב' 374

כתב: אפלטון

המלחמה ומלשיריה, יהפוך בו ביום ללחום ראווי לשם, בחילם הרגלים או בסוטה אחר מסוגי המלחמה, בעוד ששם כל אחד לא יהפוך את התופס בו לאומן או לאתלטיס, ואית לא יביא שום תועלת לאדם שלא קנה לו את הבקיאות בכל דבר ודבר, וחתם אמן בו כפיו הזרך? "

"כד היה", אמר הלה, "כפי איזcker מארוד, ערכם של המכירים! ובכני", אמרתי אני, "ביה במידה שללאת השומרים, חשבוה ביתר, הריה טעונה מאין במוח התפענות משאר עיסוקים, התה' מהות וקידחה". "

"כד דומני", אמר הלה, "בדרכו לאויה התעסוקות אף תוכנה מתאימה וככל לא דרשו לה לאויה התעסוקות אף תוכנה מתאימה שמתבע? " "

"כמובן".

[375] מושגיה ב

225

"ובצד היה סום או כלב או כל בעליך אחר — אמיצירות, אם לא היה בו משום העזה? ובמי לא נתת דעתך על כך, שעוז נפש הוא דבר אשר אין לעמוד בפניו ואין לבצחו וככל נשמה שהוא מצינו בה לא תחת לעולם ולא תיכנע? "

"ברור, אפוא מה צרך להיות טיבו של שומר מבחינת הגוף? "

"כון".

26. קראטוס

"וגם מבחינת הנשמה, שיתה בא משום העזה".

"גם זה ברור".

"ובצד?", אמרתי, "גלאקזון, ייינטו הללו מלחתאדור איש לרעהו ולשאר בני המדינה, אם כך טבעם? "

"חזי זיס", אמר הלה, "לא בנקל".

"וותרי צרך שייחנו גוחים לפני קרוביהם וקשיים לפני אויביהם.

שאמ לא כה, לא יתמן עד ישמשו אוטם אחריהם, אלא הם עצם יהיו הראשונים למעשה זה. "

"אמכח?", אמר הלה, "הה יתמן עד ישמשו אוטם אחריהם, אלא הם עצם יתמן לאויה. "

"ובכן?", אמרתי אני, "מה נעשה? היכן נמצא תבונה שתאה נס

נזה וגם גוזות? שהטהר הנזה הריה מנוגד לעז? "

"כך נראה".

"ואלים מי שניעדר בו אחד מהמשמעותים, ודאי לא יהיה שומר טוב.

ורומה שחבירום — מניהנמנעות הואר, ונמצא ששומר טוב —

מן הימנע شيئا בעולם".

"כך נדמה?", אמר הלה.

ובמכובתי חרתי וסקלתי בדברים שנאמרו קודם, עד שאמרתי:

"בצד, יידי, שרוויים אנו במוכחת, שכן מתעלמנו מהתשליש אשר

שמוני פנינו? "

"היכן? "

"לא נתנו דעתנו על כך, שאמנם ישום טבעים כגון אלה של לנו

ליקום, ויש בהם אותם הניגודים".

"היכן מצויים כאלה? "

כתבי אפלטון

[375—376]

"גם בשאר בעלי חיים אפשר לראות כמוותם. אך בראש ורא' שונת באותו בעל חי שאליו השווינו את השומר. הרי ידוע לך בכלבי גזע שאות תכונתם מطبعם בריתם, להיות נוחים בכל האפשר כ לפניו בני ביתם ומכריהם, ואילו לפניו זרים — להיפך".
"אמנם ידעת את".

"אם כן", אמרתי, "דבר זה הוא בגדיר האפשר, ודרישתו, שכך היא השומר, איננה בינו גلط".

"בראה שלא".

"וכי נראה לך, יתר על כן, שהעתיד להיות איש השמירה יהא לו צורך גם בכך; שנוסף על עזונָנֶפְשׁו עליו להיות גם פילוסוף מטבעו?".

"היכן?" אמר; "אני מבין".

"גם אתה", אמרתי, "תכיר לדעת בכלבים, ומארד מופלא הדבר באוטו בעליך".

"מהו זה?".

"שבראותו אחד שאיננו מוכר לנו, הרינו רוגנו עליו, אפלו לא נעשה לנו על ידו שום רע; ומקדם בחיה פניו כל מוציא, אפלו מעולם לא נעשה לנו על ידו שום טובה. וכי עד כה לא תמהה על כך?".

"עד כדי כך", אמר, "לא שמתין לבי לזה; אך ברור שכך הוא נהג".

"ומידה זו שבטעו — הלא נראה שיש בה משום המודן, ומשום פילוסופיה אמיתייה".

"מאיו בחינה?" אמר, "באמת לא יתאפשר לחשוב שמי יתאפשר בחינה".

"בחינה זו", אמרתי, "שאיין הוא מבחין בין חווות תביבה ושנוואה עליו אלא בכך, שאות מוכרכה לה, ואות אינה מוכרכה לה,ומי שmagdir את שישיך אליו ואת שור לו על פי הכרה והעדך הכרה, כיצד לא יהיה זה שווא ולמוד?".

"אי אפשר", אמר הלה, "שלא יראה שווא לכך".

"והרי", אמרתי אני, "השואף ללמידה כמוותו כפילוסוף?".

: פוליטיאה ב'

"הרוי זה בהרי זה", אמר. "וכי לא נקבע, אפוא, בלי חשש גם לגבי אדם, שלملמען יהא גזה כלפי קרוביו ומכריו? חיבת הוא להיות מטבעו שווא ללימודים ואיש פילוסופי?".

"כך נקבע", אמר. "אם כן, מי שעמיד היה שומר נאהdotob למדינתנו, יהא מטבעו פילוסופי וערוגנשס וגם מהיר וחוק".

"ודאי ובוודאי", אמר.

"ובכן, כך היה טיבו. אולם באיזו שיטה נגדל ונתקנן אנשים האלה? ואם נעין בכך, האם נמצא נמצא בעיון וה סיוע כל שהוא להכרת אותו עניין, שלמענו אנו מעינים בכל אלה: השאלה כיצד מתחווים במדינה צדקה וועל? לבל נפסח על דין השיך לעניין, ואף לא נרחיב את הדיור מעל לצורך?".

והנה אמר אחיו של גלאוקון: "רבה תקוטה שעין וזה יהיה בו סיוע לאותו עניין".

"ויאס אלוי", אמרתי אני, "היווצה מדבריך, אדיימאנטוס יקרוי, שאסור לנו להבדיל מטה, אפלין יארך העינו למדוי?".

"ודאי שלא".

"בהה, אפוא, נחנק את הגברים בשיאו, אבלו הינו מספרים/agdah בשעת הפגא".

"כך צדריך".

"ובכן, מה יהיה החינוך? או שמא קשה למצוא טוב מארתו החינוך שמצוותו מכבר? והרי זה, גימנאסטיקה לגופים, ומוסיקה לנשמה".

"זהו", אמר, "השווים ביחסו לאנושותם, ומי שמייד יתאפשר בחינה זו, יתאפשר בחינה זו".

"וכי לא נתחיל בחינוך המוסיקי לפניו הגימנאסטי?".

"כמובן".

"ובמוסיקה", אמרתי, "אתה כולל גם דיבורים: או לא?".

"כך אני עושה".

ובדברים יש שני מינום: אחד אמת, ואחד שקר.

"כן".

"והחינוך חייב להיות בשנייה, ובתחליה — בשקרים ?" אמר, "איני מבין מני לכוונתך ?" אמרתני אגדי, "שקדם כל מספרים אנחנו יוכי איןך מבין ?" אמרתי אני, "שקדם כל מספרים אנחנו אגדות לילדים ? והרי כללו של דבר זה — שקר, ואף יש בו משוםאמת. זאננו מעסיקים את הילדים באגדות, קודם שנען סיקם בזירות הגימננסטיקה ?"

"כך הוא ?"

"זהו הדבר שאמרתי, שיש להקדים מוסיקת לגימנסטיקה".
"וזדקה ?" אמרה.
"והרי ידעת שבכל עניין חשוב הרבה יותר, אבל שיכיר שתומנתו אינט דומה כל לאשר בקש להציג בה ?"
"ואמנם ?" אמרה, "בדין יגונה, כוון זה. אך אילו תיאורים הם שאתה מדבר ?"
"קדם-כל", אמרתי אני, "שקר שאון בו יופי, ושהוא הגדול בשקרים ובעיניים שאין געלים מהם, הרי אותו השמייע מי שאמור, כי אוראנוס עשת את המעשים שהיסיאודס במייחם לה, וכי קרונוס הרג נקם בו באשר התנקם. ומעשייו של קרונוס ושב' לחתין מידי בנו — אפילו חיו אמת, לא היו תובי שיש לסדרם סתם באוני כסילים וצעריהם, אלא מוטב מכל היה — להחשות מהם, ואם יהיה כל הכרח להוציאם, ישמועו-נא מתי-מספר בשלום פנים לא נרשה זאת".

"מסתבר, אפוא, שקדם-כל נצרך להשגיח על מחברי האגדות ואגדה שהיברו אותה יפה, נקבע, ושלא יפה — נדחת. ואת האור-מנות האמהות נביא לדיןך, שתספרנה לילידים את האגדות שנותקבלה, ותקבענה כורת נשמותיהם באוון האגדות, הרבה יותר משון קובעות בידיהן כורת גופיהם. אולם רוב האגדות שהן מספרות כתע, יש לסלק".

"אייה הן ?" שאל.

"באגדות הגדלות", אמרתי אני, "נביר לדעט גם את הקטנות מהן. שכן גולדות קטנות — צרייך שתתניינה בנות דפוס אחד וכוח פעלת אחת. וכי אין סובר כך ?"

"כך אני סובר", אמר. "אלא שגם בגולדות אינני מבין, לאיזו אתה מתכוון ?"
"**שטיירו** אותן היסיאודוס והומירוס", אמרתי אני, "ושאר המ-שורדים. שאר היילו חיבורו אגדות שקר, וסיפרו ומספרים אותו לבני הארץ ?"
"וכי איזו זה ?" אמר הלה, "מהו שתה מגנה בזה ?"
"אותו הדבר", אמרתי אני, "שקדם-כל וועל לכל ש-לגונתו וככל שכן, כשאין בשקר ממשום יופי".
"היכיז ?"
"בתאר אDEM טיבם של אלים וגיבוריים תיאור שאנו בכוון כצייר שתומנתו אינט דומה כל לאשר בקש להציג בה ?"
"ואמנם ?" אמרה, "בדין יגונה, כוון זה. אך אילו תיאורים הם שאתה מדבר ?"
"קדם-כל", אמרתי אני, "שקר שאון בו יופי, ושהוא הגדול בשקרים ובעיניים שאין געלים מהם, הרי אותו השמייע מי שאמור, כי אוראנוס עשת את המעשים שהיסיאודס במייחם לה, וכי קרונוס הרג נקם בו באשר התנקם. ומעשייו של קרונוס ושב' לחתין מידי בנו — אפילו חיו אמת, לא היו תובי שיש לסדרם סתם באוני כסילים וצעריהם, אלא מוטב מכל היה — להחשות מהם, ואם יהיה כל הכרח להוציאם, ישמועו-נא מתי-מספר בשלום פנים לא נרשה זאת".
"ואמנם ?" אמר הלה, "קשה הם הדרבים הללו ?"
"ואין לאמרם", אמרתי אני, "אדימאנטוס, במדינתנו. וכי אין לומר באוני של צעיר, שאיפלו עשה שול שאון למעלה ממנה, או יסר בכל היסורים שבעולם את אביו שעשה לו שול — לא יעשה בכך שום דבר יוצא מגדר הרגיל, אלא אותו המעשה שעשו ראשוני האלים והגדולים שבhem".
"תולדות האלים", הזרום 154-180.

„ז'יס אללי“, אמר הלה, „דומני שגם באוני של אין לומר כך“. „ובכל אין לומר“, אמרתי אני, „שאלים נלחמים באלים ואורים בים זה לזה ורבים זה עם זה שוגם אמרת אין בכך; ואם שומרי המדרינה, לעתיד־לבוא חייכים להאמין, שאין חרפה גדולה משנת־חינם שתתעורר בין עצם, ודאי שאין לספר ולצדיה להם קרובות של גיגאנטים, ושאר מיני איבות מרובות בין אלים וגיבורים לבין קרוביהם ובוניהם. לא כי, כדי להכח ניס בלבם, שבני מדינה אהם מעולם לא היו שונים איש על רעהו, והטא הוא בדבר הזה חייכים זקנים וקנות לספר להם החל מינקותם דבריהם שכך טיבם, וכשיתברגו, יש להכרית גם את המשורדים, שיחברו להם דבריהם בדומה לזה, ואילו הסיפורים, כיצד נכלה הילוי בזיד בנהי, וכיוצא הושלך היפיסטוס ממרום בידי אביו, שעיה שבקש לעמוד לימיון אמר שספגה מכותי, ואת כל קרובות האלים שჩיבר הומירוט — אין להכח ניס אל המדרינה, בין שיש בהם הורה נסתרת בין שאין בהם השצעיר איינו מסוגל להבחין בין חזראת לשאינה נס“. תרת, ודברים שיקלוט אותן בדמיונו בಗיל הזה, חזה עליהם שלא יימחו ולא יתחלפו, גלן כי יש ליהיחס חשיבות שואלי אין למללה ממנה לאותו עניין: שהאגודות הראשונות שישמעון הלו בחיותם, יהיה בהן כדי לנטווע סגולת טובה בלבד שומעתהו“.

„ואכן“, אמר, „דבר זה יש בו משום הגיאון. אבל אם אף יבקש מידנו השואל שמספרת לו אודות הדברים ואותן האגדות — אין הן האגדות שנאמר לו?“

ואני אמרתי: „אדיגאנטוס, לפִי, שעיה אין אנחנו משורדים, אני ואתה, אלא מייסדי מדינה, ומייסדים — מן הרואי שידען את הדפוסים שלפייהם חייכים המשורדים ל לחבר את האגדות, ושה

⁵⁹⁴ הוו מיטריאנס : כך היה מסופר באחד משיריו פינדרוס.

[379]

סטויות מהם — אין להרשותן אבל הם עצם — אין להם לספר אגדות“. אמרתי אני, „במיוחד, לא כה הרבה אגדות, לא כה הרבה דמותם כן“. אמר. „אך דבר זה עצמה, דפוסי היסטרורים על אן-רות האלים — מה יחוין?“
 „בערך כך“, אמרתי אני: „תמיד יש להציג את האל כמות שהוא אם בשיריו עלייה יתארו המתהר, או בשיריהם ליריים, או במוחה טראגי“. „אמנם יש לעשות כך“.
 „והרי טוב האלים למעשה וכך יש לדבר בו?“
 „וזוא ובודאי“. „וזהו שאלתו של אביו, שיבר את כל רעותם פנים לא“. „ומה שלא יביא נזק — כלום יעשה כל רע?“
 „אף לא זאת“. „ומה שאיננו עשו להזק — כלום יעשה כל רעה שהוא?“
 „נובן שלאל“. „ומה לא יעשה כל רע, כלום יהיה זה גורם לכל רעה והוא?“
 „וכי מה? הטרב הוא מועל?“
 „כך“. „הוא גורם, אפוא, לחיים טובים?“
 „לא לכל הדברים גורם, אפוא, הטרב, אלא גורם למתקנים שבתוכם, ואילו לרעים אין הוא גורם?“
 „למעלה מכל ספק“, אמר.
 „נמצא“, אמרתי, „שהאל, בין שהוא טוב, לא יהא מסכם כל דבר והטרב, כפי שאומר המוזהעם, אלא יהיה מסכם לבני אדם מיעוט הברים ורוכם — לא יהיה מסכם שכן הטובות המזויות לנו מועטה הן מהרעות, והטובות — אין לראות טיבתו בזולתו, ואילו הרעות — יש לבקש להן סיבות אחרות, זולת האל“. „בדרכך“, אמר, „נראים לי אמת שאין למעלה ממנה“.

תאבי אפלטון

[379—380]

"ובכן", אמרתי אני, "אין לקבל מידי הומרוס או מכל משורר אחר את הטעות הזאת בעניין האלמי, כשהמוסר תבונה הוא טועה ואומר":

שפרי חכיות, מלאות גזרלות, העמודי במקפון ווּס;
וזו—חננים הם גזרותיהם, חוץ—עגומים ביה;

ומי שווים נונן לו משתיתון במעורב,

פעם ירע חלקו של זה, ופעם ייטב לו;

אבל מי שלא ימן לו כה, אלא ימוג לו מהשניה בלבד, בלבד

שימחול גזרותיהם; אז אמרתי: על פני־הארץ האלוותית יתקפה רעב רע;

ואף זאת לא נכלל שווים הוא אשר תבונה מושגתו, תבונה מושגתו ורעות ניתילנו.

ואשר להפרת השבותות והבריתות בידי אנדראות; אם אמר אדם שזו נועשתה בעטיהם של אתני וויס, לא נשבחנו, ואף לא את המיחס לתמים ולויים את ריב האלים והכרעה שבו: אף אין להרשות שחזרים ישמעו דברים כאלהם דברי איסכילוס:

אָשְׁמָה יִצְמַח אֶל לְבַנֵּי תְּמֹותָה, בְּאַשְׁר
ירצָח קָמִיט שָׂאָה עַל בֵּית וּוּשְׁבֵיל.

אלא במחזה על סבלותיהם של ניאובי, כגן אותו מוחה בו נמצאים החרויזים הללו, או על תלאות בני פלאוף, או על מלחתת טריה או עניין כיוצא באלה, אין להרשות למשורר שיתאר את המאו רעות כאלו הם מעשי אלהות, או אם הוא מחרר אותם כמעשי "

הומרוס, איליאס 4, 69 וכור.

[380]

טוליטיאה ב'

233

אליה, יהא עליו למצוא להם טעם, כאשרו שאנו מבקשים עכשו, ולומר שמעשי האל היו צודקים וטובים, והללו — צמהה להם תועלות מיסוריהם. אבל שאומללים היו האנשים, בהתחם את הדין, והאלוהים הוא שגרם לכך — אין להתריר למשורר שיגיד זאת, אלא אם כן יאמרו שהללו היו זוקרים לעונש, מפני שהדרים — אימללים הם, והדין שנטנו היה תועלתם מאי האלי הים — זאת יש להתריר. אבל שהאלות, אף על פי שטוב הואה יהא גורם רעות למי שהוא — בדעתו זו יש להילחם בכל דרך, לבל ישמעינה אדם במדינתה אם המשטר של אותה מדינה צריך שיתוא תקינה — ולבל יسمعינה לא עיר ולא וקן, לא בשירה ולא בפרווה, שאם ייאמרו דברים אלו, לא יהיה בהם לא משום חסידות, אף לא משום תועלת לנו אף לא תיאום בין

ל בין עצםם".

"יחד אתך", אמר, "מאכבי עני בחיו על חוק זה, ומכל אותו

ברצון".

"ובכן", אמרתי אני, "זה יהיה אחד החוקים והדפוסים בדבר האלים, שיפtro יתנו חמודרים חביבים לדבר, והמסורתם לשורר: שאין האל גורם לכל הדברים, אלא לטובות בלבד."

"ומכל מקומך", אמר, "די לו בך".

וימת בדבר חוק שני זה? וכי סבור אתה שתאותיהם הוא קוסם, וכי אלו בכוונה תחילה יופיע פעם בדמות זו, ופעם בזו, כשהעתים הוא אمنם מחליף את צורתו בתופעות מרבות, ולבטים — אך ירצה אותנו וכיניס לבבנו אמונה, כליה על אדרודתינו — או סבור אתה שאין בו שום כפילות, ופותחות מכל הוא עשוי להרוג מדםתו שלו?"

"כה, על רgel אתה", אמר, "אין בפי להזות דעתה על כה".

ונמה בעניין זה? ככלום לא מן ההכרה הוא שאם אמנים ייעתק

ברורה מדםתו שלוג הרוי שייעתק או על ידי עצמה, או עד ידי

ולו?..."

תפרקתי, ותבונתי את עיניים, ותבונתי את עיניים, ותבונתי את עיניים,

כתבי אפלטון

[380—381]

"וְהִרְיָה מֵהַ שָׁנָמֵצָא בְּמִצְבַּת טֻב בֵּיתֹת, יְשׁוֹנָה וַיּוֹנֶעֶן מִחוֹת מִכְלֵי תְּרֵי הַוָּהָדִין בְּגּוֹפִים, שְׁמַנְנִים אֲוֹתָם מְאַכְלִים וּמְשַׁקְאֹת וְתַלְאות, וּבְכָל הַצְמָחִים שְׁפָעָלִים עַלְיהֶם חָום וּרוֹחוֹת וּכְיוֹצָא בָּאַלְהָה; הַבָּרִיאִים וְחוּקִים שָׁבָהָם מִשְׁתַּנִּים פְּחֽוֹת מִכְלֵי?"

"וְהִרְיָה אַמְּצָצָה זְהַגְבָּתָה שְׁבָנָשָׂמָת זְדָאִ שְׁפָחוֹת מִהְאָתְרוֹת יְבִן".

"הַלְּגָנָה מְאוֹרָע תִּיצְׁזֹן וַיִּשְׁנֹת אֹתָה ?"

"וְהִלְּגָנָה כְּשַׂרְוָה כְּשַׂרְוָה וְהַמְּצָאִים בְּמִצְבַּת טֻבְּשָׁתָנוּ פְּחוֹת וּבְגַדִּים; הַעֲשָׂוִים כְּשַׂרְוָה וְהַמְּצָאִים בְּמִצְבַּת טֻבְּשָׁתָנוּ פְּחוֹת מְולָתָם חַזְמָן וְשַׁאֲר הַהַשְׁפָעֹות ?"

"אמְנָמָן כָּךְ הוּא ?" וְהַלְּגָנָה מְאוֹרָע תִּיצְׁזֹן וַיִּשְׁנֹת אֹתָה ?

"ובָּכָן, כָּל שְׁמַצְבָּתוֹ טֻב, מְטֻבָּעוֹ או מְאוֹפֵן עֲשִׂיתָו, יְקַטֵּן בַּיּוֹתֶר כָּךְ מְסִתְבָּר".

"וְהִלְּאָה אֱלֹהִים וּמְעַשֵּׂי אֱלֹהִים — מִעְצַם מִכְלֵן הַבְּחִינָה טֻב בְּיוֹתֶר ?"

"כְּמַבוֹן ?" וְהַלְּגָנָה מְאוֹרָע תִּיצְׁזֹן וַיִּשְׁנֹת אֹתָה ?

"מִכְתָּה זָלָמוּ לְעוֹלָם לֹא יִגְעַע, אֲפָא, אֱלֹהִים לְרַיבָּוי צְדוֹת ?"

"לְעוֹלָם לֹא ?" וְהַלְּגָנָה מְאוֹרָע תִּיצְׁזֹן וַיִּשְׁנֹת אֹתָה ?

"וְשָׁמָא יִהְיָה עַצְמוֹ מְהֻפֵּד וּמְשַׁנֵּה אֹתָה עַצְמוֹ ?" וְהַלְּגָנָה מְאוֹרָע

"בְּרוּר שְׁכִּיד ?" אמר, "אם אָמְנָמָן חָל בּוֹ שְׁנִינוּי, או לָמָה שְׁגַרְזָע וּמְכוֹעֵב כְּיַיִשְׁנָה אֵת עַצְמוֹ לְמִה שְׁטוֹב ? וַיְהִי, אָמְנָמָן חָל בּוֹ שְׁנִינוּי מִמְנוֹ עַצְמוֹ ?"

"בְּחַכְرָחָה", אמר, "לָמָה שְׁגַרְזָע יְתַהַר, אָמְנָמָן חָל בּוֹ שְׁנִינוּי שְׁהָרִי בּוֹדָאי לֹא נָאַמֵּר עַל הַאַלְהָה שְׁהָרִי חָסֵר יוֹפִי או סְגָלָה טֻבָּה ?" וְהַלְּגָנָה מְאוֹרָע תִּיצְׁזֹן וַיִּשְׁנֹת אֹתָה ?

"נְכוֹנִים לְבָרִיךְ מְאַדְּר", אמרתי אֲנָי, "וְכִיּוֹן שְׁכָךְ, בְּלוּם-גְּרָאָה לְהַ

אַדִּימָאָנוֹתָן, שְׁמֵי שְׁהָרָא יִعָּשֶׂה אֹתָה עַצְמוֹ מְרַצְנוֹ גְּרָעָו יְתַהַר

מָאִיזוֹ בְּחִינָה שְׁהָיָא, אָמָל וְאָמָד ?"

[381]

פוליטיאה ב'

235

"אי אפשר", אמר, "אָמָרְתִּי אַנְיָי, 'שָׁאִי אָפְשָׁר לוֹ לְאַל שִׁירָחָה לְשָׁנוֹת אַת עַצְמָוֹ, אָלָא מִסְתְּבָר שְׁכָל אַחֲד מִתְּהָלִים, כַּפִּי שְׁהָוָא יִפְהָה וּטוֹב בְּתַכְלִילָה. כְּנָן יִעַמְדוּ בְּצָרְתוֹ לְעוֹלָם, לֹא בְּפִילּוֹת'."

"חִכְרָה גְּמָור הָוָא ?" אמר, "לְדָעַתִּי".

"אָמָן כְּנָן", אמרתי אֲנָי, "הַטּוֹב בְּאָדָם, אַל-נָא יִאָמֶר לְנוּ שָׁוָם

מִשְׁוְרָר כִּיּוֹן ?" וְהַלְּגָנָה מְאוֹרָע תִּיצְׁזֹן וַיִּשְׁנֹת אֹתָה ?

"בְּלַכְדָּרוֹת יְלִבְשָׁה, וִיסְטוּרְוּ בְּהַן אַלְקִרְבָּתָה ?"

"גַּם עַל פְּרוֹטִיסְיוֹן וּחַטִּיסְיוֹן בְּלַיְלִיל אָדָם עַלְילָות, וּבְלַיְלָגִיג בְּטַרְגָּדִילָה וּבְשָׁאָר מִינְיָן שִׁירָה אֶת הַיְרָה וְהַגָּהָה הַפְּכָה כְּוֹהֵנָה וּמִקְבָּצָת גְּדֹבָות ?"

"לְמַפְתִּים, לְבָנִים-אַנְאָכוֹס, הַוָּה תְּנַהָּר שְׁבָאָרוֹגָזָס ?"

"וּבְלַיְסְפוּרְוּ לְנוּ שָׁאָר שְׁקָרִים רַבִּים שְׁכָמוֹתָם, וּשׁוּב אַל-נָא תְּהִמָּה

הָאַמְּהוֹת לְאַוְתָם הַדְּבָרִים, לְבַהַל בְּהָם אֶת יְלָדָהוֹ וּלְסִפְר אֶת

הָאַגְּדוֹת בְּמִעוּdot, אַבְיאָלוּן יִשְׁאָלִים הַמְשׁוּטוֹתִים בְּלִילָות בְּדָמוֹת

כָּל מִינְיָן עַוְבָּרִי אַרְוחָ מְשׁוֹנוֹת ; שְׁבָרְכָה הָן מְנָצָות אֶת הַלְּאִים,

וְגַדְרוֹת לְלִילִים שִׁיטְיוֹן חַדְנוֹבִים ?"

"חִלְילָה לְהָנָה לְעֹשָׂות כְּךָ ?"

"וְאַוְלָם ?" אמרתי אַנְיָי, "שְׁמָא עַשְׂוִוִים הָאַלְים בְּאַמְתָה שְׁלָא לְהַשְׁתַּתְהָרָת, אַךְ בְּרִכְמִתְּבָרָת וּבִשְׁוֹרָת גְּדֹרִים הַמְּלָאָה ?"

"מִינִי צְרוּר ?" אמר, "אַלְלָא."

"יְהִי רָחָם, אַלְלָא."

"יְה

תביי אפלטון

“וכי מה?”, שאלתי אני, “כלום ירצה אל לשקר בדבר או במעשה ולאתו את עינינו בחזוןך הוא?”, אמר, “איני יודע”, אמר, “וכי אינך יודע”, אמרתי אני, “שהשקר שבאמת שקר הוא — אם אפשר להגיד כך — שונאים אותו כל האלים ובני האדם?”

“היכן?”, אמר. “כך”, אמרתי אני: “בעיקר הוויתנו ולגבי עיקרי הדברים, אין אף אחד נכון לטעות מרצונה ותגבור. בחששותיו הוא: שמא ייתפרש כאן לשקר”, אמר, “היכן?”, אמרתי אני, “בדין”, אמר הללה, “איני מבין”.

“שכן סובר אתה”, אמרתי, “שאנו מתחנן לדבריה נשגב, אך אינני מוכון אלא לכך, שבנסיבותיו ולגבי דברים של ממש אין אשר יבחר להיות טעה ומהויק בטעותיו ולתיותו ולחפותו ולקנות לו כאן את השקר ולהחפץ לו; ובמנין זה שונאים אותו הצלחת שונאה”.

“שנאה שאין במוותה”, אמר. “היכן?”, אמרתי, “בדין”, אמר, “והרי עניין זה שהזכרתו בעית, יקרה בצד גמור, שקר שבאמת שקר הוא/ דהיינו — הנסיבות שבנסיבותיו של מי שנחטף לשקר. שהרי השקר שבדברו — כמוין הצגה של מה שמתארע בנסיבות, וצלמו המכור יותר של מאורע זה, ולכון אין שקר והנקבי יותר מכל תערובת. לא כן?”, אמר, “בבודה!”, אמרתי, “אולם השקר שבאמת שקר הוא — הוא אינו שנאו על אלים בלבד, אלא גם על בני אדם”.

“כך נראה לי”. “זה שבדיבור? מתי יש בו חועלתי, ולמי, עד שלא יהיה ראי לשנאה? הרי תועלת בו הון נגד אויבים, והוא בשעה שאנשים הנקראים ידידים ינתנו מתוך שגעון או אויזולת להרע במשחו, או יוציאו שקר זה למגעם מכך, בדומה לספרואה? והן באותן האגדות שדריברנו בהן? כעת, ביוון שאיננו יודעים את האמת

פוליטיאה ב

בקדמוניות אלה, הרינו מחקרים בשקר לפי מיטב יכולתנו את דמות האמת, ועושים בכך את השקר לדבריהם מועל?”, אמר, “וראי ובודאי”, אמר הלה, “שקר הוא.” “ומאיו בחינה מבחינות אלו מועל השקר לאלהים? וכי מכיוון שאיננו יודע את הקדמוניות, ישקר לנגיתו מותך חיקוי?”

“הרוי זה יהא מגוחך”, אמר. “ובכן, אין בו באמוהים משום משורר-בדאי?”, אמר, “גראה לי שלא”, אמר. “וכי ישker מחרך פחד מפני אויביו?”, אמר, “רחוק הוא מזה”, אמר, “ושמא בשל אייולות מודיעו ושגעונם?”, אמר, “אך אין שם אויל ומשוגע”, אמר, “מידידי האלאותים”, אמר, “אנו, אפוא, שם תכליות, לשמה ישker אלה?”, אמר.

“אין”, אמר, “בדין”, אמרתי, “באמת, אין”, אמר, “נמצא, אפוא, כל מה שדימוני ואלהי — נקי והוא משקר להלן טין?”, אמר, “בלא כל ספק”, אמר.

“אם כן, הרוי נמצא האלהים דמות פשוטה ואמיתית לחלוון, הן במעשייו הן בדברו, והוא עצמו איננו משתנת, ואף איננו מטעה כי אילו היה משתנה לא בחזונותיו שוא, לא בדברים ולא באותות שישלחם לבני אדם, בהקץ או בחלום”, אמר.

“כן”, אמר, “גראה הדבר גם לי, מכוח דבריך”, אמרתי, “אתה מודה אפוא”, אמרתי, “שחו הדופוט השני אשר לפיו יש לדבר ולשורר בדבר האלים: שאין הם עצם קוסמים עד כדי שינוי צורתם, ואף אנחנו אינם מטעים, לא בדברו ולא במעשה שנאמין בכך?”, אמר.

“ובכן, ככל אשר נרבה: לדבר בשבוחו של הומרוס, לא נשבחנו בכך שהוא מיחס ליחס את החלום שהטהטה את אגאממנון²⁴. אף

²⁴ איליאס, 2, 1—34.

[388]

את איסכילוס לא נשבח, באמות-חטיס במחזה שלו, כי ביום התוונחה פירש לה אפלון בדבריו שיר את הברכה שתבוא עליה, בילדיה:

...בְּנֵי לֹא יַדְעُו חָלִי וַיְמִיקְםּוּ יְרִבּוֹן
לְלִלְלָלָתִי - בְּרֶקֶם בּוּמְרוֹתּוֹ

בְּאֲחוֹבִי אֲלִים, וַיְשַׁחַת לְבִבּוֹ
וַיְפִי הַאֱלֹהִי שֶׁל פּוֹבּוֹס - קְיוּמִין

גָּדוֹשׁ חַכְמַת הַגְּבוֹאָת, אַזְנָשָׁקְרָבּוֹ
בְּזַהֲרָה, בְּזַהֲרָה אֲשֶׁר עַצְמָוּ יְמִרּוֹן, עַצְמָוּ הַהָּרָה

בְּאַרְקָה, עַצְמָוּ אֲמָר אֶת-הַדְּבָרִים, כְּלָבִשְׁוּ
הַזָּהָרָה הוּא אֲשֶׁר עַצְמָוּ קְטַלְבִּין.

...מִי-שִׁיאָמֵר עַל הָאֱלִים דְּבָרִים כְּאֵלָה, נְקַפֵּד עָמוֹ וְלَا נְטוּ לוּ מַלְךָ
הַלָּה שַׂחֲגַג מִתְהֻזָּה; אָפְּלָה גְּרָשָׁה לְמוּרִים - שִׁיאָמֵר שָׁמַשׁוּ בְּדָבְרֵיכֶם
לְהִינְנוּ רְגִיעִים, אָם עֲתִידִים שָׁוְרִיבוּ לְהִיּוֹת יְרָא-אִילִים
וְאַלְוִתִים, כְּלָל אֲשֶׁר נִיתֵּן לְאָדָם".

...בְּלִילְשׁוֹם סִיגּוֹן, "מְדוֹה אֲנֵי-בְּדָפוֹסִים אֶלָּה, וְתִיהְיָה תִּיהְיָה לִי
לְחַוקִּים".

מִשְׁתְּבִרְתָּה, אֲפּוֹא, אָמָרִי אָנָי, "שְׁבעַיִן הָאֱלִים אֱלֹהֵי הַדָּיִן
בָּרוּם שִׁישׁ לְהַשְׁמִיעַם הַחֵל מִמְּיִינֵי הַיְלָדוֹת, וְאַלְהָה — אָנָן לְהַשְׁמִיעַם
מַעַם, אַגְּנוּי אֲגְשִׁים שְׁנוּזְדוּ לְזָהָוגָה כְּבָנָוד בְּאַלְוֹהִים וְהַוְרִים,
וְאָלָה לְהַקְלָה בְּעַדְךָ הַיְדִידָה שְׁתַחַתָּה שְׁרוֹיה בִּינָם לְבִינָם עצַם".

וְכִי מָה, אָם עַלְיָהָם לְהִיּוֹת אַמִּיצִירָה? כְּלָוּם אֵין צָרֵךְ לְוֹמֶר
לְהָם נָסָוף עַל כֵּךְ גַּם דְּבָרִים העשִׂוִים לְהַרְחִיקִים כָּלַל האָפָשָׁד
מִפְּדוֹל המְמוֹת? אוֹ שְׁמָא סּוּבָּר אָתָה, שְׁמַיִם שְׁשִׁים בָּוּ אָתוֹ הַפְּחָד,
יְהָא בַּיּוֹם מִן הָיִם אַמִּיצִירָה?"

"חַי וַיָּסֶן", אָמָר הַלָּה, "אַיִינְבִּי סּוּבָּר כֵּךְ".
וְכִי מָה? הַמְּאַמְּנִין שְׁוַיְנָה שָׁאֹל תְּחִתָּהָה, וְהִיא רְבָת אִימִים, —
שְׁמָא לְדַעַתָּךְ עַשְׂׂוי אִישׁ זוּ שְׁלָא לְפַחַד מִפְּנֵי המְמוֹת, וְלְהַעֲדרָה
בְּקָרְבָּתָה אֶת המְמוֹת עַל פְּנֵי מִפְּלָה וּעֲבָדוֹת? "

בְּשָׁוָם פְּנִים לְאָ.

מִשְׁתְּבִרְתָּה, אֲפּוֹא, שְׁעַלְיוֹנוֹ לְפַחַד גַּם עַל הַבָּאים לְהַרְחִיב אֶת הַדָּיִן
בְּוֹר אֶבֶןּוֹת הַלְּלָי, וְלַבְּקָשָׁם לְבָל יְגַדְּפָה שָׁאֹל תְּחִתָּהָה גִּידְופִּים
שְׁלַ סְתָם, אַלְאֵי טְפָרָו בשְׁבָתָהָה שָׁאָם לֹא כֵן, לֹא יְהִיוּ דְבָרִים
אַמְתָה, אַלְאֵת תְּהִיָּה בָּהָם תְּוֹלַח לְשָׁטוֹפָם לְהִיּוֹת אַנְשֵׁי מִלְחָמָה".

אַמְנָמָם יִשְׁעַשְׁוּ אֶת-הַמְּרָאָה, אָמָר.

גַּמְחָה, אֲפּוֹא, אָמָרִי אָנָי, "כֵּלָ מה שְׁעַשְׂׂוי כֵּר, תְּחִלָּלְיוֹ:

טוֹב לִי? לְהִיּוֹת שְׁכִירָוּ שֶׁל אַחֲרֵי לְחִרְשָׁא אֶת-שְׁדָהָה
שֶׁל אֲשֶׁר עָנֵי, שְׁעַצְמָוּ - מְקִינְתּוּ מְכִינָה לְזֶלֶתֶךָ

מִהְיוֹתִי מְוַשֵּׁל עַל פָּלַל הַפְּתִימִים שְׁנוֹנוֹ.

גּוֹמִירּוּם, אָוֹרִיסְטִיאָה 11, חֲרוּוֹן 489 וּכְרִי: דְבָרִי שְׁלַא אַכְלִיּוּם בְּשָׁאוֹל.